CUDES JOURNAL
CURRENT DEBATES IN SOCIAL SCIENCES

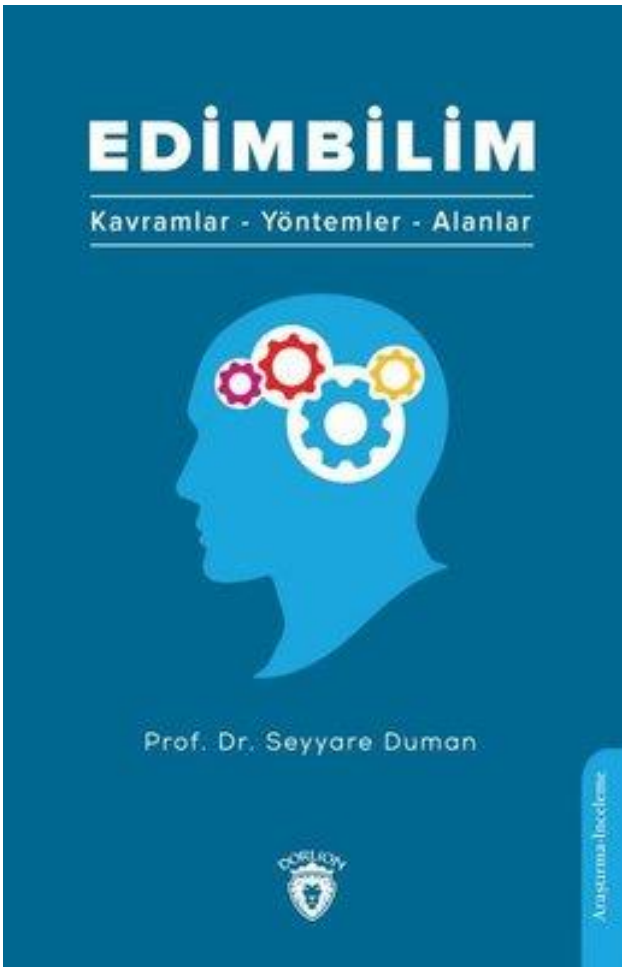
Balcı, U. (2022). Prof. Dr. Seyyare Duman. Edimbilim. Kavramlar, Yöntemler, Alanlar. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 5(2), 174-175.

Book Review

Prof. Dr. Seyyare Duman: Edimbilim, Kavramlar-Yöntemler-Alanlar

Prof. Dr. Umut BALCI
Batman Üniversitesi
balci_u@yahoo.de
ORCID: 0000-0001-8196-4351

DOI: http://dx.doi.org/10.29228/cudes.67102

Dilbilimin son dönemlerde popüler araştırma alanlarından biri olan edimbilim (Alm. Pragmatik) en basit ifadeyle *dil kullanım bilimi* olarak tanımlanmaktadır. Dil kullanımı çok geniş bir yelpazeyi kapsadığından dolayı edimbilim de çok geniş bir araştırma alanına sahiptir. Anlambilim, göstergebilim, söylem analizi, metin dilbilim, dilbilgisi, stilistik başta olmak üzere edimbilimin birçok alanla kopmaz bir bağlantısı söz konusudur. Farklı coğrafyalarda yaşayan insanların dil kullanımı çok farklı ve çeşitli olduğu için edimbilim ayrıca halkbilimiyle de sıkı ilişki içindedir. Yani edimbilim dil ve o dili kullanan özelde kişi, genelde toplum ve kültür ile ilgilenmektedir.

Yukarıdaki tanımlayıcı bilgilerden de anlaşılacağı üzere, edimbilim hem güncel hem de çok derin bir araştırma alanıdır. Prof. Dr. Seyyare DUMAN'ın Mayıs 2022 tarihinde Dorlion Yayınları üzerinden piyasaya çıkan *Edimbilim: Kavramlar-Yöntemler-Alanlar* başlıklı inceleme-araştırma kitabı güncel ve derin olan edimbilim araştırmalarına ışık tutacak, net, anlaşılır ve sistematik bir biçimde kaleme alınmış bir eserdir. Kitapta edimbilimi farklı açılardan ele alan yedi adet bölüm ile sonuç kısmı yer almaktadır. Birinci bölümde edimbilimin tanımı, konusu, tarihçesi ile iletişimsel boyutuna yer verilmiştir. Tanım kısmında bir tanımlama yerine konuyu farklı açılardan irdeleyen çeşitli tanımlamalara yer verilmesi edimbilimin geniş çalışma alanını göstermesi açısından önemlidir. Kullanım alanı bağlamında dilbilim ve edebiyatın yanı sıra basın-medya, terapi, doktor dili, mahkemeler ve davalar, edebi metin analizi, teknolojik malzemeler ve iletişim, dil edinimi, dil dersleri, kültürlerarası etkileşim gibi edimbilimin hemen her alanla ilişkili olduğu bu bölümde vurgulanmıştır.

Edimbilim araştırma alanının belli bir kavram kümesi mevcuttur. Bu kavram kümesini oluşturan sözcüklerin tümü edimbilim çalışmalarına ışık tutmaktadır. Sözeylem, sözce, söylem, örnekçe, bağlam, sezdirim, konuşma ilkeleri, gösterim, gönderim, önvarsayım ve önerme gibi sözcükler bu kavram kümesini oluşturmakta ve bunların hepsi kitabın ikinci bölümünde örneklerle derinlemesine bir şekilde ele alınmıştır. Edimbilimdeki söylem biçimlerini ele alan üçüncü bölümde sohbete dayalı söylem ile

kurumsal söylem irdelenmiştir. Kurumsal söylemin siyaset, hukuk, idari gibi çok farklı şekillerde örneklendrilmesi kitaba zenginlik katmıştır.

Dilsel ve zihinsel analizi içeren söylem çözümlemesi kitabın dördüncü bölümünü oluşturmaktadır. Toplumsal hayatın farklı alanlarından söylemlerin analizi üzerine odaklanan bu bölümde etkileşimsel, eleştirel, konuşma ve anlatı çözümlemeleri detaylıca aktarılmıştır. Dil keyfi bir kullanım aracı değildir, bunu kitabın beşinci bölümünü oluşturan sözeylem kuramından öğreniyoruz. Sözeylem kurala bağlı eylem, kurala bağlı konuşmadır. Hedef kitlenin konuşulanı anlayabilmesi için sözeylem kurallarına, yani dilbilgisel ve söz dizimsel ilkelere uymak gerekir. Edimbilim ve bilişim arasındaki ilişkiyi irdeleyen altıncı bölümün ardından edimbilimin alanlarına değinilmiştir. Kitabın yedinci bölümünü oluşturan edimbilim alanları bağlamında özellikle dilbilimsel edimbilim, işlevsel edimbilim, karşıtsal edimbilim ve kültürlerarası edimbilim ile deneysel edimbilime yer verilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmı da edimbilim konusunda araştırmalar yapan bilim insanlarına yol gösterici öneriler içermektedir. Özellikle edimbilim çerçevesinde whatsapp grup sohbetleri, online dersler, home office uygulamaları, dijital alışveriş siteleri, telekonferans gibi dijital teknoloji odaklı etkileşimlerin edimbilimsel analizleri önerilmiştir.

Sonuç olarak, Anadolu Üniversitesi emekli öğretim üyelerinden olan Prof. Dr. Seyyare DUMAN'ın bu çalışması edimbilim konusunda çalışmalar yapan veya yapmayı düşünen bilim insanlarına ışık tutacak, yol gösterecek bir özelliğe sahiptir. Başından sonuna kadar kusursuz bir şekilde, yerinde tespit ve örneklerle kaleme alınan bu çalışmanın gözden kaçan tek küçük ayrıntısı, içindekiler kısmında dördüncü bölümün başlığına yer verilmemesidir. Bu da böylesine bilimsel ve güzel bir eserin nazar boncuğu olsun.

KAYNAKLAR

Duman, S. (2022). *Edimbilim. Kavramlar, Yöntemler, Alanlar*. Ankara: Derlion Yayınları